

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

16. detsember 1993*

Kohtuasjas C-334/92,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Hispaania) esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Teodoro Wagner Miret

versus

Fondo de Garantía Salarial

eelotsust nõukogu 20. oktoobri 1980. aasta direktiivi 80/987/EMÜ töötajate kaitset tööandja maksejõuetuse korral käsitlevate liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta (EÜT 1980 L 283, lk 23), mida muudeti nõukogu 2. märtsi 1987. aasta direktiiviga 87/164/EMÜ (EÜT 1987 L 66, lk 11), tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees J. C. Moitinho de Almeida, kohtunikud D. A. O. Edward, R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias ja F. Grévisse,

kohtujurist: C. O. Lenz,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- hr T. Wagner Miret, esindaja: F. Varela Castro, Barcelona,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud K. Banks ja B. Rodríguez Galindo,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet,

kuulanud 15. juuli 1993. aasta kohtuistungil ära komisjoni suulised argumendid,

kuulanud 15. juuli 1993. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: hispaania

1. Oma 31. juuli 1992. aasta otsusega, mis registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 4. augustil 1992, esitas Tribunal Superior de Justicia (kõrgema astme kohus) de Cataluña (Hispaania) EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule teatud eelotsuse küsimused nõukogu 20. oktoobri 1980. aasta direktiivi 80/987/EMÜ töötajate kaitset tööandja maksejõuetuse korral käsitlevate liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta (EÜT 1980 L 283, lk 23; edaspidi „tööandja maksejõuetuse direktiiv“), mida muudeti nõukogu 2. märtsi 1987. aasta direktiiviga 87/164/EMÜ (EÜT 1987 L 66, lk 11), tõlgendamise kohta.
2. Need küsimused tõusetusid menetluses, milles hr Wagner Miret, maksejõuetuks muutunud ettevõtja kõrgema juhtkonna liige, nõuab saamatajäänud töötasu maksmist Fondo de Garantía Salarial poolt.
3. Tööandja maksejõuetuse direktiiv kohustab liikmesriike võtma vajalikke meetmeid, kindlustamaks, et garantiiasutused tagaksid töötajate nõuete rahuldamise juhul, kui nende tööandja on muutunud maksejõuetuks.
4. Hispaanias moodustati selline garantiifond 10. märtsi 1980. aasta seaduse nr 8/80 „Estatuto de los Trabajadores” (töötajaid käsitlev seadus; edaspidi „töötajate seadus”) artikli 33 alusel ehk enne tööandja maksejõuetuse direktiivi vastuvõtmist.
5. Kui Hispaania Kuningriik ühines Euroopa Ühendustega, ei pidanud ta vajalikuks seda siseriiklikku õigusakti muuta, et viia see kooskõlla nimetatud direktiiviga.
6. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et Hispaania kohtud asusid seisukohale, et töötajate seaduse artikliga 33 ette nähtud kaitse ei ole kohaldatav kõrgema juhtkonna liikmete suhtes. Kõrgema juhtkonna liikmetele ette nähtud garantiisid käsitleva kuningliku määruse nr 1382/85, mis võeti vastu 1. augustil 1985, artiklis 15 sellele sättele ei viidata. Teisalt jäid Hispaania kohtud eriarvamusele selle suhtes, kas kõrgema juhtkonna liikmed võivad taolist kaitset nõuda tööandja maksejõuetust käsitleva direktiivi alusel.
7. Hr Wagner Miret, CEP Catalana SA kõrgema juhtkonna liige, vallandati koondamismenetluse alusel, mille läbiviimise loa andis 24. novembril 1989 Kataloonia autonoomse piirkonna tööministeeriumi kohaliku tööinspektsiooni juhataja. Kui ettevõtja oli kuulutatud maksejõuetuks, esitas hr Wagner Miret hagi Barcelona Juzgado de lo Social nr 27-le 1989. aasta oktoobri ja novembri eest saamata jäänud töötasu ning vallandamishüvitise maksmise nõudes. Nõude kogusumma oli 434 880 peseetat. 18. detsembri 1991. aasta kohtuotsusega jäeti tema hagi rahuldamata põhjendusega, et ta oli olnud kõrgema juhtkonna liige.
8. Hageja esitas apellatsioonkaebuse Kataloonia Tribunal Superior de Justicia, mis otsustas esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
 - a) Kas 20. oktoobri 1980. aasta direktiiv 80/987/EMÜ on kohaldatav kõikide töötajate suhtes peale nende, kes on loetletud direktiivi (11. märtsi 1987. aasta direktiivi 87/164/EMÜ) lisas?
 - b) Arvestades asjaolu, et Hispaania ei ole 11. märtsi 1987. aasta direktiivi 87/164/EMÜ lisasse, millega täiendati esialgset lisa pärast Hispaania ühinemist Euroopa Ühendusega, lasknud lisada kõrgema juhtkonna liikmeid puudutavat konkreetset erandit, siis kas sellised isikud võib arvata välja direktiivis 80/987/EMÜ ette nähtud üldiste tagatiste kohaldamisalast?
 - c) Kui direktiivist 80/987/EMÜ tulenevad tagatised on Hispaanias kohaldatavad kõrgema juhtkonna liikmete suhtes, siis kas vastavad nõuded peab rahuldama kõikide teiste töötajate

jaoks ette nähtud tavapärase asutus (Fondo de Garantía Salarial) või toimub nõuete rahuldamine riigi poolt otse makstava kompensatsiooni näol?

Kaks esimest küsimust

9. Kahe esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt saada teada, kas kõrgema juhtkonna liikmed võib arvata välja tööandja maksejõuetuse direktiivi reguleerimisalast, ehkki neid ei mainita selle direktiivi lisa I jaotises.
10. Artikli 1 lõike 1 kohaselt on tööandja maksejõuetuse direktiiv kohaldatav töölepingust või töösuhtest tulenevate töötaja nõuete suhtes tööandja vastu, kes on maksejõuetu. Artikli 1 lõikes 2 aga antakse liikmesriikidele luba „erandkorras käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja arvata teatud töötajate kategooriate nõuded tulenevalt nende töölepingu või töösuhte erilisest laadist või teiste tagatiste olemasolust, mis pakuvad töötajatele käesolevas direktiivis sätestatuga võrdväärset kaitset”. Direktiivi reguleerimisalast välja arvatavad töötajate kategooriad on loetletud direktiivi lisa I jaotises.
11. Direktiivi artikli 2 lõike 2 kohaselt kehtestatakse mõiste „töötaja” määratlus siseriiklikus õiguses.
12. Eeltoodust järeldub, et tööandja maksejõuetuse direktiiv on mõeldud kohaldamiseks kõikide liikmesriigi siseriiklikus õiguses määratletud töötajate kategooriate suhtes, välja arvatud direktiivi lisas loetletud töötajate kategooriate suhtes.
13. Kasutades direktiivi artikli 1 lõikes 2 sätestatud võimalust, taotles Hispaania Kuningriik füüsiliste isikute teenistuses olevate koduabiliste väljajätmist direktiivi reguleerimisalast. See erand on toodud tööandja maksejõuetuse direktiivi, mida seoses Hispaania Kuningriigi ühinemisega muudeti 2. märtsi 1987. aasta direktiiviga 87/164/EMÜ, lisa I jaotises. Samas ei taotlenud Hispaania Kuningriik kõrgema juhtkonna liikmete kategooria lisamist lisa I jaotisesse.
14. Seega tuleb esimesele kahele küsimusele vastata, et kõrgema juhtkonna liikmeid ei või arvata välja nõukogu direktiivi 80/987/EMÜ töötajate kaitset tööandja maksejõuetuse korral käsitlevate liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta, mida muudeti nõukogu 2. märtsi 1987. aasta direktiiviga 87/164/EMÜ, reguleerimisalast, kui nad on siseriikliku õiguse kohaselt määratletud töötajatena ja neile ei osutata direktiivi lisa I jaotises.

Kolmas küsimus

15. Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus saada teada, kas kõrgema juhtkonna liikmetel on tööandja maksejõuetuse direktiivi alusel õigus nõuda neile töötasuna võlgnetaivate summade väljamaksmist siseriiklike õigusaktide alusel teiste töötajate kategooriate jaoks loodud garantiiasutuselt või – kui neil see õigus puudub – kas neil on õigus nõuda, et asjaomane liikmesriik hüvitaks neile kahju, mida nad on kandnud seoses asjaoluga, et direktiivi ei ole nende suhtes rakendatud.
16. Kõigepealt tuleb märkida, et Hispaania Kuningriik on loonud ainult ühe garantiiasutuse – Fondo de Garantía Salarial.
17. Teiseks on Euroopa Kohus oma 19. novembri 1991. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-6/90 ja C-9/90: Francovich jt (EKL 1991, lk I-5357, punkt 25) sedastanud, et liikmesriikidel on tööandja maksejõuetuse direktiivi artikli 5 alusel garantiiasutuste organiseerimise, töö ja

rahastamise üle otsustamisel laialdane kaalutusõigus. Euroopa Kohus järeldas (punkt 26), et ehkki selle direktiivi sätted, mis käsitlevad garantiile õigust omavate isikute ringi määratlemist ja garantiid sisu, on piisavalt selged ja tingimusteta, ei piisa neist omadustest selleks, et üksikisikutel oleks siseriiklikus kohtus algatatud hagimenetluses võimalik tugineda neile sätetele riigi vastu.

18. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt tõstatatud konkreetse probleemiga seoses tuleb märkida, et tööandja maksejõuetuse direktiiv ei kohusta liikmesriike looma kõikide töötajate kategooriate jaoks ühtainsat garantiiasutust ja seega kindlustama, et teiste töötajate kategooriate jaoks loodud garantiiasutus tagaks kõrgema juhtkonna liikmete nõuete rahuldamise. Artikli 3 lõikes 1 omistatakse liikmesriikidele üksnes ülesanne võtta vajalikud meetmed, kindlustamaks, et garantiiasutused tagaksid töötajate rahuldamata nõuete väljamaksmise.
19. Selliselt liikmesriikidele antud kaalutusõigusest tuleb seega järeldada, et kõrgema juhtkonna liikmed ei saa tugineda direktiivile, nõudmaks neile töötasuna võlgnetavate summade väljamaksmist teiste töötajate kategooriate jaoks loodud garantiiasutuse poolt.
20. Kolmandaks tuleks silmas pidada, et siseriikliku õiguse tõlgendamisel ja kohaldamisel peab iga siseriiklik kohus lähtuma eeldusest, et liikmesriigil on olnud kavatsus täita talle asjakohasest direktiivist tulenevad kohustused täiel määral. Euroopa Kohus on oma 13. novembri 1990. aasta otsuses kohtuasjas 106/89: *Marleasing vs. La Comercial Internacional de Alimentación* (EKL 1990, lk I-4135, punkt 8) osutanud, et siseriikliku õiguse – sõltumata sellest, kas tegemist on enne või pärast direktiivi vastu võetud õigusnormidega – kohaldamisel peab siseriiklik kohus tõlgendama siseriiklikku õigust nii palju kui võimalik asjakohase direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiiviga sätestatud eesmärk ning seeläbi tagada kooskõla asutamislepingu artikliga 189.
21. See nn kooskõlalise tõlgendamise põhimõte on siseriiklikule kohtule kohustuslik eelkõige siis, kui liikmesriik arvas – nagu käesoleval juhul –, et siseriiklikus õiguses enne direktiivi vastuvõtmist juba eksisteerinud sätted vastavad direktiivi nõuetele.
22. Eelotsusetaotlus annab alust järeldada, et siseriiklike õigusnorme ei ole võimalik tõlgendada tööandja maksejõuetuse direktiiviga kooskõlas oleval viisil, ja seetõttu ei võimalda need garanteerida kõrgema juhtkonna liikmetele selles direktiivis ette nähtud tagatist. Sellisel juhul tuleb eespool osundatud *Francovich* kohtuotsuse alusel otsustada, et liikmesriik peab hüvitama direktiivile mittevastavuse läbi kõrgema juhtkonna liikmetele tekitatud kahju.
23. Seega tuleb kolmandale küsimusele vastata, et a) kõrgema juhtkonna liikmetel ei ole direktiivi 80/987/EMÜ alusel õigust nõuda neile töötasuna võlgnetavate summade väljamaksmist siseriikliku õiguse kohaselt teiste töötajate kategooriate jaoks loodud garantiiasutuse poolt ja b) kui siseriiklik õigus, tõlgendatuna nimetatud direktiiviga kooskõlas oleval viisil, ei võimalda garanteerida kõrgema juhtkonna liikmetele selles direktiivis ette nähtud tagatist, on kõrgema juhtkonna liikmetel õigus nõuda, et asjaomane liikmesriik hüvitaks direktiivile mittevastavuse läbi neile tekitatud kahju.

Kohtukulud

24. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

vastates Tribunal Superior de Justicia de Cataluña 31. juuli 1992. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1. Kõrgema juhtkonna liikmeid ei või arvata välja nõukogu 20. oktoobri 1980. aasta direktiivi 80/987/EMÜ töötajate kaitset tööandja maksejõuetuse korral käsitlevate liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta, mida muudeti nõukogu 2. märtsi 1987. aasta direktiiviga 87/164/EMÜ, reguleerimisalast, kui nad on siseriikliku õiguse kohaselt määratletud töötajatena ja neile ei osutata direktiivi lisa I jaotises.

2. a) Kõrgema juhtkonna liikmetel ei ole direktiivi 80/987/EMÜ alusel õigust nõuda neile töötasuna võlgnetavate summade väljamaksmist siseriikliku õiguse kohaselt teiste töötajate kategooriate jaoks loodud garantiasutuse poolt. b) Kui siseriiklik õigus, tõlgendatuna nimetatud direktiiviga kooskõlas oleval viisil, ei võimalda garanteerida kõrgema juhtkonna liikmetele selles direktiivis ette nähtud tagatist, on kõrgema juhtkonna liikmetel õigus nõuda, et asjaomane liikmesriik hüvitaks direktiivile mittevastavuse läbi neile tekitatud kahju.

Moitinho de Almeida

Edward

Joliet

Rodríguez Iglesias

Grévisse

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 16. detsembril 1993 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Viienda koja esimees

J. - G. Giraud

J. C. Moitinho de Almeida